O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGIZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“RAQAMLI IQTISODIYOT” KAFEDRASI

«INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI»

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

MATERIALLARI TO’PLAMI

(II-QISM)

(2023 YIL 20-SENTYABR)

SAMARQAND – 2023

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGIZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“RAQAMLI IQTISODIYOT” KAFEDRASI

«INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI»

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

MATERIALLARI TO’PLAMI

(II QISM)

(2023-yil 20-sentyabr)

SAMARQAND – 2023

РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН
МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ

САМАРКАНДСКИЙ ИНСТИТУТ ЭКОНОМИКА И СЕРВИСА

КАФЕДРА “ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА”

«ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ НА ОСНОВЕ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ»

РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

(ЧАСТЬ-II)

(20-сентябрь 2023 г.)

САМАРКАНД – 2023

UO'K: 338.2:004(082)
I-52
KBK: 65.7

Innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish asosida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish masalalari. / Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari (II-qism). 2023 yil 20-sentyabr kuni. Samarqand, SamISI, 2023. – 250 bet.

Nashr uchun mas'ullar:
1. **D.X.Aslanova- i.f.f.d., professor.**
2. **Q.J.Mirzayev – i.f.d., professor.**
3. **E.Shavqiyev – i.f.n., dosent.**
4. **S.A.Is'xakova – i.f.f.d., dosent.**
5. **G'.S.Mustafoyev – i.f.f.d., dosent v/b.**
6. **S.B.Boboqulov – i.f.f.d., dosent v/b.**

To'plovchi va nashrga tayyorlovchi: S.B.Boboqulov – dosent v/b.
Sahifalovchi: Sh.X.Xalimov, J.X.Xayitov

An'anaviy ilmiy-amaliy konferensiya materiallarida innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, samaradorligini oshirishning ilmiy-nazariy va metodologik yondashuvlari, aholi bandligi, farovonligi, yashash sifati va darajasini yuksaltirishdagi rolini oshirish masalalari, xizmat industriyasi bilan integrasiyalashuv jarayonlaridagi tendensiyalari va istiqbolli yo'nalishlari, sohani rivojlantirish muammo va yechimlari, boshqaruv usullari va ijtimoiy iqtisodiy rivojlantirishhda iinovatsiyon faoliyatni qo'llagan holda raqamli iqtisodiyotni takomillashtirish yo'llari, raqamli iqtisodiyot bilan bog'liq soha samaradorligini bank – moliyaviy tizimi orqali oshirish mexanizmlari, korxonalarda buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil, audit va statistik hisob usullarini takomillashtirishning innovasion yondashuvlari, servis tizimi xizmatlarining sifati va samaradorligini oshirish yo'llari, sohani shakllantirishda raqamlashtirish muammolari va ularning yechimlariga qaratilgan ilmiy-nazariy va amaliy tavsiyalarga boy maqola va tezislar o'rin olgan.

Maqolalar mualliflar tahririda bosilmoqda. Ularda keltirilgan raqamlar, faktlar, xulosa va tavsiyalarga mualliflar ma'suldir. Ularning ayrim fikrlari tashkiliy guruh qarashlariga to'g'ri kelmasligi mumkin

ISBN: 978-9910-9795-7-6

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2023

5. U.S. Small Business Administration (SBA). Small Business Size Standards. Retrieved from www.sba.gov
6. Scarborough, N. M., & Zimmerer, T. W. (2006). Effective Small Business Management: An Entrepreneurial Approach. Prentice Hall.
7. Storey, D. J. (1994). Understanding the Small Business Sector. Routledge.
8. Лапуста М.Г., Старостин Ю.Л. Малое предпринимательство: Учеб. пособие.-2-е изд.-М.: ИНФРА-М,2022-С.305., Клаус Брюмер. Система поддержки малого предпринимательства в Германии.// Денги и кредит.-2001. –К.163-171.

XIZMATLAR SOHASIDA KICHIK BIZNESNING INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING MUHIM XUSUSIYATLARI

Ulmasova Oygul Baxtiyorovna - Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti, mustaqil ilmiy tadqiqotchisi. ulmasovaojgul8@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada xizmatlar sohasida kichik biznesni innovatsion rivojlantirishda uning muhim xususiyatlarini aniqlash va shu asosda innovatsion biznes faoliyatini samarali tashkil etish, o‘z ifodasini topgan.

Kalit so‘zlar: kichik biznes, innovatsion kichik biznes, xizmat ko‘rsatish, va tadbirkorlik, moliyaviy ko‘mak.

Аннотация: Целью данной статьи является выявление важных особенностей малого бизнеса в сфере услуг в его инновационном развитии и эффективная организация инновационной предпринимательской деятельности.

Ключевые слова: малый бизнес, инновационный малый бизнес, сфера услуг и предпринимательства, финансовая поддержка.

Abstract: The purpose of this article is to identify important features of small business in the service sector in its innovative development and, on this basis, the effective organization of innovative entrepreneurial activity.

Key words: small business, innovative small business, services and entrepreneurship, financial support.

Xizmatlar sohasida ayniqsa, kichik biznesda innovatsion tadbirkorlik– kichik hajmdagi korxonalarda yangilik yaratishning alohida ijodkorlik jarayoni bo‘lib, uning zamirida muntazam yangi imkoniyatlarni izlash, innovatsiyalarga yo‘naltirilganlik jarayoni hisoblanadi. Bu xizmat ko‘rsatishda kichik biznesga yangi loyihalarni amalga oshirish yoki mavjud loyihani takomillashtirishdagi tavakkalchilikni, shuningdek, bu jarayonda yuzaga keladigan moliyaviy,

ma’naviy va sotsial javobgarlikni xizmatlar sohasida kichik tadbirkor o‘z zimmasiga olishga tayyorligi bilan bog‘liqligidan iborat.

Shunday ekan, xizmatlar sohasida innovatsion biznes - sohada g‘oya va ixtirolardan amaliy foydalanish orqali yangi xizmat ko‘rsatish (servis**)** texnologiyalar yaratish jarayoni hisoblanadi. Odatda, innovatsion biznes faoliyati zamirida sohada yangi ehtiyojlarni qondirishga imkon beruvchi, yangi bozorni barpo etish, xizmatlar sohasiga yangilik kiritishga asoslanadi.

O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishni rag‘batlantirish va qo‘llab-quvvatlash siyosatining olib borilayotganligi tufayli uning iqtisodiyotdagi o‘rni va roli ortib bormoqda.

Xalqaro tajribalardan ma’lumki mamlakatning iqtisodiy salohiyatida kichik biznesning roli g‘oyatda kattadir. Boshqacha qilib aytganda, u davlatning barcha tarmoq va sohalarini muvaffaqiyatli rivojlanishi va go‘llab-quvvatlashining garovidir. Mamlakatimizda yangi iqtisodiy imkoniyatlar olib boriladi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, iqtisodiyotda kichik biznesning roli va salmog‘iga qarab, respublika iqtisodiyotining tarmoq va sohalari taraqqiy ettirish belgilab beradi. Ayniqsa, bu borada jahon amaliyoti kichik biznes va tadbirkorlikni mamlakatdagi faolligini ifodalash bo‘yicha xalqaro reyting – **“Biznes yuritish (Doing Business)”** reytinggi shakllantirilgan va respublikamiz mazkur reytingda keyingi yillarda 69-o‘rin (2022) ekanligi e’tirof etilgan.

Respublika iqtisodiyotini innovatsion rivojlantirish strategiyasiga muvofiq kichik biznesni rivojlantirish strategiyasining asosiy vazifalari etib quyidagilar belgilandi:

1. O‘zbekistonning 2030-yilga kelib Global innovatsion indeks reytingi bo‘yicha jahonning 50 ilg‘or mamlakati qatoriga kirishiga erishish;

2. Barcha darajada ta’lim sifati va qamrovini oshirish uzluksiz ta’lim tizimini rivojlantirish, kadrlar tayyorlash tizimining iqtisodiyot ehtiyojlariga moslashuvchanligini ta’minlash;

3. Ilmiy tadqiqotlar va ishlanmalarning ilmiy salohiyatini mustahkamlash va samaradorligini oshirish, ilmiy-tadqiqot, tajriba – konstruktorlik va texnlogik ishlar natijalarini keng joriy etish uchun ta’lim, ilm-fan va tadbirkorlikni integratsiya qilishning ta’sirchan mexanizmlarini yaratish;

4. Innovatsiyalar, ilmiy-tadqiqot, tajriba-konstruktorlik va texnologik ishlarga davlat va xususiy mablag‘lar kiritilishini ko‘chaytirish, bu sohalardagi tadbirlarni moliyalashtirishning zamonaviy va samarali shakllarini joriy etish;

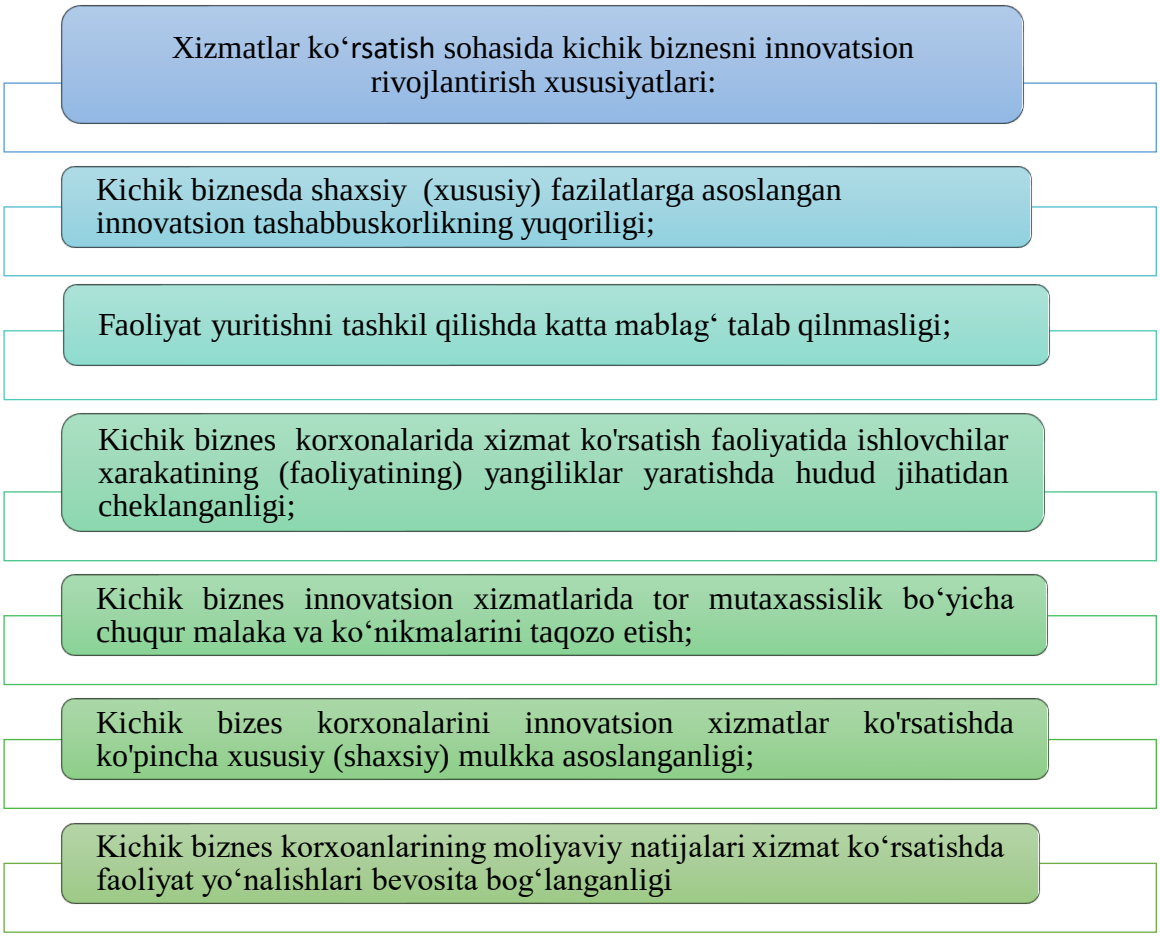
5. Boshqaruvning zamonaviy usullari va vositalarini joriy etish orqali davlat hokimiyati organlari faoliyatining samaradorligini oshirish;

6. Mulkchilik huquqlari himoyasini ta’minlash, raqobatbardosh bozorlar tashkil etish va biznes yuritish uchun teng shart-sharoitlar yaratish, davlat-xususiy sherikligini rivojlantirish;

7. Barqaror faoliyat yuritadigan ijtimoiy-iqtisodiy infratuzilmani yaratish.

Respublikamizda kichik biznes korxonalarini milliy iqtisodiyotdagi o‘rni oshib borishi, kichik biznes korxonalarining huquqiy asoslarini shakllantirishni ta’qazo etadi.

Yuqoridagi vazifalardan kelib chiqib, xizmat ko‘rsatish sohasida kichik biznesni innovatsion rivojlantirish – bu xizmatlar sohasini jadal taraqqiyotini ta’minlab berishda kichik biznes subyektlari faoliyatini innovatsion (yangi g‘oya, yangi fikr hamda yangi innovatsion va raqamli texnologiyalardan foydalanishga asoslangan) taraqqiyot talablari asisida rivojlanish faoliyatidan iboratdur. Bunday faoliyat xizmat ko‘rsatish sohasini teskor rivojlantirish uchun yangi iqtisodiy imkoniyatlarni ochib beradi. Yuqoridagilardan kelib chiqib, Respublikamizda xizmat ko‘rsatish sohasini jadal innovatsion rivojlantirish imkoniyatini yaratuvchi kichik biznes samarali amalga oshirish uchun uning o‘ziga xos xususiyatlari ilmiy asoslanildi (1-rasm). Bunday xususiyatlar quyidagilardan iborat:

1-rasm Xizmat ko‘rsatish sohasida kichik biznesni innovatsion rivojlantirish xususiyatlari.

Yuqoridagilarni inobatga olgan holda, respublikamizda xizmat ko‘rsatish sohasida kichik biznesni innovatsion rivojlantirishning muhim yo‘nalishlari quyidagilardan iborat:

- xizmat ko‘rsatish sohasida kichik biznes bilan shug’ullanuvchi shaxslar hamda subyektlarga turli biznes yuritish imkoniyatlarini berish;

- xizmat ko‘rsatish sohasida kichik biznesni amalga oshirishda lisenziya hamda ruxsatnomalar berish tartib qoidalarini soddalashtirish;

- aylanma mablag’lar asosida faoliyat yurituvchi xizmat ko‘rsatish sohasidagi kichik biznes korxonalariga qo‘shimcha moliyaviy ko‘mak berish;

- kichik biznes korxonalariga turli soliq va boshqa imtiyozlar berish yo‘llarini kengaytirish;

- respublikamizda xizmat ko‘rsatish sohasida oilaviy tadbirkorlik dastur doirasida kichik biznes subyektlari faoliyatini kengaytirish;

- xizmat ko‘rsatish sohasida kichik biznes korxonalarini rivojlantirish bo‘yicha xalqaro moliya institutlari tomonidan beriladigan kreditlar hamda boshqa moliyaviy ko‘maklardan keng foydalanish va boshqalardan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Соколинская Ю. М., Колесниченко, Э. А., Чекудаев, К. В. (2020). *Тенденции развития малого предпринимательства*. *82*(1), 365–368. https://doi.org/10.20914/2310-1202-2020-1-365-368

2. Schaper, M., Volery, T., Weber, P., & Gibson, B. (2014). Entrepreneurship and Small Business. Wiley.
3. Stokes, D., & Wilson, N. (2010). Small Business Management and Entrepreneurship. Cengage Learning.
4. Drucker, P. F. (1985). Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. Harper & Row.
5. U.S. Small Business Administration (SBA). Small Business Size Standards. Retrieved from www.sba.gov
6. Scarborough, N. M., & Zimmerer, T. W. (2006). Effective Small Business Management: An Entrepreneurial Approach. Prentice Hall.
7. Storey, D. J. (1994). Understanding the Small Business Sector. Routledge.
8. Лапуста М.Г., Старостин Ю.Л. Малое предпринимательство: Учеб. пособие.-2-е изд.-М.: ИНФРА-М,2022-С.305., Клаус Брюмер. Система поддержки малого предпринимательства в Германии.// Денги и кредит.-2001. –К.163-171.

РАЗВИТИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ

Мухамедова Ситора Илхомовна
Самаркандский институт экономики и сервиса, Ассистент-стажёр

Аннотация. В статье исследована роль цифровых технологий в экономике, уровень использования специальных программных средств и интернет-технологий на транспорте в сравнении со средними значениями по предпринимательскому сектору экономики. Рассмотрены перспективы развития цифровой экономики на железнодорожном транспорте.

Ахмедов Ж.А.	Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигидаги мавжуд ички имкониятлар хисобига озиқ-овқат хавфсизлиги муаммоларини бартараф этиш йўллари	197
Usmonov M.D.	Samarqand viloyatida agroturizmning innovatsion yo‘nalishlari va istiqbollari	202
Fattoyev O.G‘.	Fiskal siyosat samaradorligini oshirish orqali byudjet taqchilligini minimallashtirish	206
Ўринов Й.М.	Чакана савдо корхоналарида инновацион хизматлар кўрсатишнинг асосий йўналишлари	211
Ulmasova O. B.	Xizmatlar sohasida kichik biznesni SWOT tahlili asosida innovatsion rivojlantirish imkoniyatlari	216
Ulmasova O. B.	Xizmatlar sohasida kichik biznesning innovatsion rivojlantirishning muhim xususiyatlari	219
Мухамедова С.И.	Развитие цифровой экономики на железнодорожном транспорте	222
Мелиев А.М., Саидмуродов Ф.С.	Корхоналар молиявий барқарорлигининг инновацион тараққиёт жараёнларига таъсири	229
Ismatov U.R.	Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish modellari	234
Уразалиев Ш.Б.	Прогнозирование покупательского спроса путем экстраполяции тенденции динамического ряда	236
Мухамедова С.И.	Темир йўл транспортида логистик хизматларнинг иқтисодий самарадорлигини такомиллаштириш	240

«INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI»

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

MATERIALLARI TO'PLAMI

(II QISM)

(2023-yil 20-sentyabr)

"STAP-SEL" MChJ. nashriyoti.
Samarqand - 2023.

ISBN: 978-9910-9795-7-6

Tasdiqnona № 033337 (27.07.2022)
© **"STAP-SEL" MChJ.** nashriyoti,
Samarqand.

Qog'oz bichimi A5, 60x84 1/16, Ofset qog'ozi.
"Times New Roman" garniturasi.
Nashr bosma tabog'i 15,62
Buyurtma № 0075A/23. Adadi 50 nusxa

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining matbaa bo'limida chop etildi.
LICENSE № 025316.
REESTR № X-119112.
Manzil: Samarqand shahar, Shoxrux ko'chasi 60-uy.

ISBN: 978-9910-9795-7-6

